

Knjigarna kavarna Maks

PETRA KOLENC in URBAN MAKORIČ

V Ravnikarjevem mestu v Novi Gorici je 21. februarja 2024 na nekdanji Cesti št. 5, danes Delpinovi ulici, svoja vrata odprla Knjigarna kavarna Maks. Ta edinstveni prostor združuje ljubezen do knjig in prijetnega druženja ob kavi, hkrati pa prinaša nov utrip v ulico, ki je nekoč gostila številne male trgovine, slaščičarno, kavarno, kjer so se zbirale različne generacije, ter je morda prav zato spontano vzklikala kot prvotno mestno središče. Kmalu je tam svoje mesto dobila tudi tržnica, ki še danes, utesnjena med stanovanjske bloke, posebej ob sobotah, daje utrip ulici. Nasproti nje pa se je kavarna in restavracija prelevila v igralnico – navznoter orientiran objekt, ki je ulico že zdavnaj programsko osiromašil.

Prvi obrisi Delpinove ulice segajo v 50. leta prejšnjega stoletja, ko so po načrtu arhitekta Teodorja Lojka zrasle tri vzdolžne komunalne stavbe, katerih prvo nadstropje je bilo namenjeno stanovanjem, pritličje z velikimi okni pa javnemu programu, trgovinam. Te stavbe sledijo liniji ulice in so obogatene z drevoredom iglavcev, ki ob vročih poletnih dneh ponuja prijetno senco mimoidočim. Nekoč so obiskovalci Delpinove lahko v lokalnih trgovinah nakupili osnovne potrebščine, si privoščili malico ali si omislili nova oblačila. Vendar je postkronski čas prinesel številne spremembe, saj so se mnogi mali poslovni prostori zaprli. Svež veter v ulico je prinesla prav Knjigarna kavarna Maks, ki zdaj ponuja prostor za okrepitev telesa in duha – nasproti znamenitega kazinoja Park.

Ideja o Maksu se je rodila med sodelavkami Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici, ki so kmalu zaznale in povežale potrebe prostora ter krogov (Društvo humanistov Goriške), ki so redno organizirali dogodke povezane s knjigo (Mesto knjige) in bili z revijo *Razpotja* prisotni širše v slovenskem prostoru. S svojo vizijo so pridobile podporo direktorja ZRC SAZU dr. Ota Lutharja, zaslužnega za to, da se je ideja materializirala. Ob odprtju je na vprašanje »Kdo je Maks?« odgovoril: »Za Novogoričane je to arhitekt Fabiani, za Slovence

jezikoslovec Pleteršnik, v mednarodnem merilu pa Max Horkheimer, nemški filozof in sociolog.«

Že ob prvem pogledu na Knjigarno kavarno Maks obiskovalca pozdravijo velike zrcalno-steklene stene, ki ponujajo vpogled v živahno notranjost, hkrati pa omogočajo pogled na odprt modernistični prostor ulice. Ob vstopu v Maks se gost znajde na prehodu med dvema svetovoma – na desni strani ga pričaka kavarna, kjer lahko uživa ob vrhunski kavi, na levi pa ga pričaka knjigarna, polna skrbno izbranih knjižnih del.

Kavarna Maks ne ponuja le sprostitve ob skodelici kave, temveč tudi kulturno doživetje. V letu Evropske prestolnice kulture 2025 je Maks zavezan projektu Episkop, ki »piše knjigo« z dvanaestimi poglavji razmišljanj o goriški preteklosti, sedanjosti in prihodnosti ter vsak mesec gostom ponudi novo poglavje z umetnino meseca, ki krasijo steno Maksa. Januarja se je predstavila

policah obiskovalci najdejo tudi leposlovje v več kot štirih jezikih, poljudno zgodovinsko literaturo, poezijo in filozofska dela. Posebej je spremljana produkcija, vezana na Goriško – tako na italijanski kot slovenski strani. Seveda ne manjka niti izbira knjig za mlajše bralce.

Večjezičnost in odprtost Knjigarne kavarne Maks se kaže tudi v številnih kulturnih dogodkih, ki se odvijajo enkrat do dvakrat tedensko. Ti prinašajo pogovore z avtorji, literarne večere, glasbene dogodke in druge intelektualno bogate vsebine. Dodatno toplino prostoru dajejo zaposleni, ki obiskovalcem z veseljem priskočijo na pomoč s priporočili in nasveti. Večje knjižne prireditve Maksa povežejo z ulico, saj se vrata dobesedno široko razprejo na Delpinovo. Maks je prostor aktivnega povezovanja posameznikov in institucij, ki delujejo tako v mestu kot širše, in kot tak programski soustvarjalec mesta.

“Knjigarna kavarna Maks tako ni zgolj prostor naključnega obiska, temveč stičišče literature, umetnosti in druženja, kjer se prepletajo zgodovina, sodobna misel in lokalna identiteta.

goriška umetnica Annibel Cunoldi Attems s svojo umetnino *Zrcalo – Specchio*, februarja pa je svojo umetnino razstavil Marko Pogačnik, snovalec slovenskega grba, ki se je predstavil z bitji Zemljinega vesolja.

Leva stran prostora pripada knjigarni, ki ohranja prvotne arhitekturne elemente stavbe – vidne so reciklirane opeke, grobo obdelane stene in betonski stebri, ki jih dopolnjujejo elegantni kovinski regali. Osrednji prostor zavzema ponudba matične hiše Založba ZRC, ki ponuja bogat nabor znanstvene in humanistične literature. Knjigarna pa ni le prostor znanosti – na črnih kovinskih

V poletnem času zazvenijo jazz večeri *Mini v Maksu*, ki v seriji koncertov spodbujajo mlade izobražene glasbenike z Goriške in širše, da se predstavijo pregovorno goriškemu zahtevnemu občinstvu.

Knjigarna kavarna Maks tako ni zgolj prostor naključnega obiska, temveč stičišče literature, umetnosti in druženja, kjer se prepletajo zgodovina, sodobna misel in lokalna identiteta. Novi Gorici prinaša svež kulturni utrip ter povezuje ljubitelje knjig, umetnosti in prijetnih trenutkov ob skodelici kave. ■

